

2011-10-10
Dnr 43-2011:2168

Upplands-Bro kommun
Upplands-bro.kommun@upplands-bro.se

Bergaskolan
Rektor Carina Winroth
carina.winroth@upplands-bro.se

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Bergaskolan
i Upplands-Bro kommun

Tillsyn vid Bergaskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Upplands-Bro kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Bergaskolan den 30 – 31 augusti. Tillsynsbesöket genomfördes av undervisningsråden Stig Westlund och Mats Peterson.

Eleverna på Bergaskolan når relativt goda kunskapsresultat men de kan ändå förbättras så att alla elever når målen för utbildningen. Skolan arbetar på ett medvetet sätt för att ge eleverna förutsättningar att nå målen men det finns variationer i vilken grad undervisningen anpassas utifrån varje enskild elevs behov och förutsättningar. Det varierar också i vilken grad som eleverna ges möjlighet att få en undervisning som tar sin utgångspunkt i de kunskapskvaliteter som beskrivs i läroplanen. Vidare framkommer i tillsynen att de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte alltid får de utmaningar som de behöver för att nå högre kunskapsnivåer. Slutligen behöver elevernas inflytande över undervisningen utvecklas.

Det finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd men stödet ges inte i tillräcklig omfattning så att alla elever når kunskapsmålen. Elever i behov av studiehandledning på modersmålet får stöd men inte i den omfattning de behöver för att de ska nå målen för utbildningen. Åtgärdsprogrammen behöver också utvecklas innehållsmässigt.

Vid skolan bedrivs ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete, vilket visar sig i att det mestadels råder lugn och ro på lektioner och raster. Det kan dock råda, enligt vad Skolinspektionen noterar vid sitt besök, en viss oro eleverna emellan vilket också visar sig i den enkät som Skolinspektionen låtit genomföra vid skolan. Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på att det är viktigt att skolan kontinuerligt utvärderar och omprövar effekterna av arbetet med värdegrunden. Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller vid tillsynstillfället till stora delar författningarnas krav, men vissa brister finns vilka kommer att, enligt rektorn och personalen att åtgärdas omgående.

Rektorn måste skaffa sig en bättre bild över om undervisningen är systematiskt inriktad mot de nationella målen och att detta arbete ligger till grund för undervisningens utveckling. På skolövergripande nivå måste rektorn säkerställa att kunskapsresultaten och resultatet av värdegrundsarbetet regelbundet utvärderas och ligger till grund för att skapa förutsättningar så alla elever når målen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bergaskolan i Upplands-Bro måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut. Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Upplands-Bro kommun och rektor att senast **den 9 januari 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Rektor behöver säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav (1 kap. 11 § och 4 kap. 5 § skollagen)
- Rektor behöver säkerställa att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11 2.2)

Bedömningsområde Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Rektor behöver säkerställa att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. (1 kap. 10 § skollagen, 4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11, 2.3)

Bedömningsområde Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Åtgärdsprogram upprättas inte i enlighet med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till (3 kap. 8 och 10 §§ skollagen)
- En elev ska få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det (5 kap. 4 § skolförordningen)
- Rektor behöver se till att skolans åtgärdsprogram anger vilka elevens behov är, hur de tillgodoses och hur åtgärderna följs upp (3 kap. 9 § skollagen)

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- De skriftliga omdömena avser inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen)

Bedömningsområde Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ansvarar inte för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn behöver skaffa sig kunskap om det inre arbetet i skolan i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8)
- Rektorn behöver säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet ligger till grund för planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen)

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats en brist för vilken Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

Skolan har en plan mot kränkande behandling benämnd likabehandlingsplan. Av planen framgår inte resultatet av föregående års åtgärder. Eleverna på Bergaskolan har inte medverkat vid framtagandet av planen. Mot bakgrund av att det bedrivs ett gott värdegrundsarbete i övrigt och då skolan har redovisat att åtgärder kommer att vidtas omgående bedöms bristen som ringa.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapssammanställningar för årskurs 3 som Skolinspektionen tagit del av för läsåret 2009/10 visar att 96 procent nådde målen i svenska, motsvarande siffra för matematik var 90 procent. Noteras bör dock att det var 52 procent av eleverna som klarade alla delproven i nationella ämnesproven. Skolan uppmärksammade denna skillnad och diskuterade fram strategier för att ge eleverna möjligheter att nå kunskapsmålen. Kunskapssammanställningen för läsåret 2010/11 visar att 86 procent av eleverna når målen i svenska, 89 procent i matematik.

Resultatet för årskurs 5, läsåret 2009/10, visar på en variation mellan ämnena: I idrott och hälsa når endast 73 procent av eleverna kunskapsmålen medan i bild, hem och konsumentkunskap, musik och slöjd är det 100 procents måluppfyllelse. Det låga resultatet i idrott och hälsa beror enligt skolans analys på att det finns elever som inte klarar att nå målen i simning. Kunskapsresultaten för läsåret 2010/11 visar förbättrade resultat. I åtta ämnen är det 100-procentig måluppfyllelse, i tre ämnen är det drygt 90 procent måluppfyllelse.

Trots att skolan ger eleverna förhållandevis bra förutsättningar att nå goda resultat, pekar Skolinspektionen i detta beslut på ett antal områden där författningarna inte följs.

Skolinspektionen enkät till elever i årskurs fem vårterminen 2011 har en svarskrevens på 100 procent, vilket innebär 25 svarande. Där framgår bl.a. att 76 procent av eleverna håller helt och hållet med att de känner sig trygga på skolan. Den elevgrupp som svarade på enkäten vårterminen 2011 går dock inte längre kvar på skolan. Vid tillsynsbesöket uppger lärarna att eleverna till största del känner sig trygga i skolan. Lärarna grundar sin slutsats på samtal som de genomför med eleverna. Vid skolan bedrivs ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete, vilket visar sig i att det mestadels råder ett lugn på lektioner och raster.

Föreläggande:

Bedömningsområde Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

I lärarintervjun framkommer att eleverna får reda på målen i alla ämnen, vilket också bekräftas i elevintervjuerna. Av kunskapskraven i Lgr 11 framgår att eleverna bland annat ska "formulera och välja handlingsalternativ som leder framåt", eller "för samtal och diskussioner framåt". Vid de lektionsbesök som Skolinspektionen genomförs ser Skolinspektionen få exempel på att lärarna använder sig av ovan nämnda kunskapskvaliteter. I lärarintervjun framkommer att det är den enskilde läraren som ansvarar för hur eleverna delges kunskapsmålen och kunskapskvaliteterna.

Lärarna uppger vid intervjuer att de försöker anpassa undervisningen både till de elever som behöver särskilt stöd men också till de elever som behöver utmaningar. Lärarna uppger att det kan vara svårt att anpassa undervisningen till olika elevers kunskapsnivå, framför allt i stora klasser eller grupper av elever. Skolinspektionens elevenkät visar att det är 28 procent av eleverna som anser att skolarbetet är för lätt, vilket bekräftas i elevintervjun med de äldre eleverna.

Författning:

1 kap. 11 § skollagen
1 kap. 4 § skollagen
3 kap. 3 § skollagen
4 kap. 5 § skollagen
Lgr 11, 2.2

Bedömningsområde Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen och skolan saknar en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Motivering:

I intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att det varierar i omfattning och mellan lärare i hur hög grad som eleverna görs delaktiga i planeringen av verksamheten. Skolinspektionens enkät visar att 84 procent av eleverna i årskurs 5, vårterminen 2011, anser att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att det är lärarna som bestämmer hur arbetet på lektionerna ska genomföras. Vidare framkommer att det är 32 procent som anser att det stämmer ganska dåligt med att eleverna får vara med och bestämma hur de ska arbeta med olika skoluppgifter.

I intervjuerna med rektorn och personalen framkommer också att det inte finns en gemensam linje i arbetet och kontinuerliga diskussioner kring utformningen av elevernas inflytande.

Författning:

1 kap. 10 § skollagen

4 kap. 14 § skollagen

Lgr 11, 2.3

Bedömningsområde Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Åtgärdsprogram upprättas inte i enlighet med författningarna.

Motivering:

I intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att det finns rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Av intervjuerna framkommer dock att det finns elever som inte får särskilt stöd i tillräcklig omfattning för att nå utbildningsmålen. Vidare framkommer att elever med annat modersmål än svenska och som bedöms ha rätt till studiehandledning på modersmålet inte ges detta i tillräcklig omfattning för att stödja elevens kunskapsutveckling.

I samband med tillsynen har Skolinspektionen granskat exempel på åtgärdsprogram. Av dessa framgår inte alltid hur elevens behov och vilka konkreta åtgärder skolan och lärarna ska vidta för att eleven ska få det särskilda stöd den har rätt till. Åtgärderna som beskrivs utgörs många gånger av att eleven fortsätter lästräningen tillsammans med läraren och är inte alltid relaterade till de nationella målen.

Författning:

3 kap. 8-10 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Lgr 11, 2.8

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Elevernas individuella utvecklingsplaner är idag inte utformade på ett sådant sätt att eleven och elevens vårdnadshavare får tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. Skolan använder sig av ett

dataprogram som ska vara till stöd för arbetet med att bedöma och beskriva elevernas kunskapsutveckling i de individuella utvecklingsplanerna. Den framåtsyftande delen av elevernas individuella planer behöver vidareutvecklas, bland annat kan det stå att "eleven ska jobba på bra i matematikboken precis som nu". Av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår att det varierar i vilken omfattning som eleven och elevens vårdnadshavare får tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. Vidare ges inga omdömen i musik.

Rektorn och lärarna håller med om att det finns variationer i de individuella utvecklingsplanernas innehåll och tydlighet och att det behöver föras gemensamma diskussioner i denna fråga.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef samt verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ansvarar inte för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

I rektorsintervjun framkommer att rektorn ännu inte har haft möjlighet att skaffa sig en samlad bild över om utbildningen är systematiskt inriktad mot de nationella målen. Rektorn är dock medveten om att hon behöver säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav och att resultatet av detta arbete ska ligga till grund för undervisningens utveckling. Ovanstående bekräftas av lärarna i intervjun med dem.

Vidare framkommer att rektorn inte har skaffat sig en bild över skolans samlade resultat och har därmed heller inte kunnat säkerställa att resultaten omsätts i åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Författning:

2 kap. 9 §

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8

Avstår från ingripande

Bedömningsområde Trygghet och studiero

Bedömning:

I skolans plan mot kränkande behandling anges inte resultaten av föregående års åtgärder och eleverna har inte heller medverkat i framtagandet av planen.

Motivering:

Skolan har en plan mot kränkande behandling benämnd likabehandlingsplan. Planen innehåller en översikt av åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Av den plan som Skolinspektionen tagit del av framgår inte någon redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Eleverna på Bergaskolan har inte medverkat vid framtagandet av planen. I samtal med rektorn, lärare, elever och elevhälsan framkommer att det finns en plan under utarbetande som Skolinspektionen också tagit del av. Denna plan har förutsättningar för att uppfylla författningarnas krav, inklusive frågan om elevers delaktighet. Mot bakgrund av ovanstående avstår Skolinspektionen från ingripande.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen

2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Bakgrund

Beskrivning av Bergaskolan

Bergaskolan har vid tillsynstillfället 43 barn i förskoleklasserna och 192 elever i årskurserna 1 – 5. Bergaskolan har åldershomogena klasser. Innevarande år finns det tre förskoleklasser, fyra arbetslag. Två arbetslag F-2, ett arbetslag består av årskurs 3 och det fjärde arbetslaget består av årskurserna 4-5. Vid tillsynstillfället intervjuades den sedan en månad nytilträdde rektorn.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Stig Westlund
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats .